
December 2013

Striktare regler mot korruption och oegentligheter inom hälso- och sjukvårdsbranschen – ny samverkansöverenskommelse

---

Hur företag ska bedriva etiska affärer har kommit mer och mer i fokus efter de senaste årens korruptionsskandaler. Några av de branscher som har kommit längst med regelverk för kontakter mellan offentliga och privata aktörer är läkemedelsindustrin och den medicintekniska industrin. Nu har branschföreningarna Läkemedelsindustriföreningen, Swedish Medtech och Swedish Labtech och Sveriges kommuner och landsting (SKL) ingått ett nytt gemensamt avtal om samarbetsformer. Överenskommelsen gäller från den 1 januari 2014. Elisabeth Eklund, partner, och Oscar Jansson, associate, kommenterar det nya avtalet och dess koppling till arbete mot korruption nedan.

Bakgrund

Efter ett flertal korruptionsskandaler i olika branscher under de senaste åren har frågor rörande om etiska affärer kommit i fokus i varierande sammanhang. För att ett företag aktivt ska kunna motverka olagliga ageranden är det viktigt att etablera interna regelverk– inte minst till följd av de skärpningar som under förra året infördes i mutlagstiftningen där bristande kontrollmekanismer kan leda till ansvar. Ett internt regelverk bör även innefatta situationer som förvisso är lagliga men som företaget anser är oetiska och därför inte vill förknippas med.

En av de branscher som sedan länge har välutvecklade regler för kontakter med kunder i form av hälso- och sjukvårdspersonal, är läkemedelsindustrin. Läkemedelsindustriföreningen ("LIF"), som organiserar de forskande läkemedelsbolagen, har legat långt fram i arbete med transparens och etik. Även Swedish Medtech och Swedish Labtech har haft liknande regler.

Nu har LIF, Swedish Medtech och Swedish Labtech för första gången ingått en gemensam samverkansöverenskommelse med Sveriges kommuner och landsting som organiserar en stor del av alla vårdgivare.

December 2013
Striktare regler mot korrupcion och oegentligheter inom hälso- och sjukvårdsbranschen – ny samverkansöverenskommelse

Överenskommelsen har ingåtts för att säkerställa att samma regler ska gälla för alla de företag som levererar läkemedel, medicintekniska produkter och laboratorietrusning till den offentligfinansierade hälso- och sjukvården. Det som är nytt är att överenskommelsen även gäller företag som inte är medlemmar i någon av dessa branschorganisationer. Företrädare för de olika organisationerna uttrycker i sina respektive pressmeddelanden att de är nöjda med att parterna har etablerat en gemensam grundsyn på frågorna och att reglerna har förenklats.

Vägledande principer och nyheter i samverkansöverenskommelsen

Den grundregel som gäller enligt samverkansöverenskommelsen är att "industrin inte får erbjuda och medarbetare inom hälso- och sjukvården får inte begära eller motta förmåner eller annan ersättning, eller kräva åtgärder som strider mot dessa regler eller dess intentioner."

Överenskommelsen fastställer också fem huvudprinciper som gäller för samverkan:

- nyttoprincipen: samverkan ska utgå från hälso- och sjukvårdens behov och vara tydligt kopplad till företagets verksamhet,
- transparensprincipen: samverkan ska vara öppen,
- proportionalitetsprincipen: respektive parts eventuella förpliktelser ska vara rimliga i förhållanden till den andra och värdet för ersättning ska vara rimlig,
- måttfullhetsprincipen: samverkan ska vara måttfull och inte äventyra eller uppfattas som det äventyrar hälso- och sjukvårdens oberoende och,
- dokumentationsprincipen: all samverkan ska vara skriftligt dokumenterad.

Vid alla former av samverkan ska eventuella måltider vara måttliga, alkoholförtäring ska ske restriktivt och sprit får aldrig erbjudas. Sociala aktiviteter får inte finansieras av företagen. Eventuella resor ska ske i ekonomiklass och resans längd får inte vara längre än den aktuella sammankonsten. Medföljande får inte delta. Sammankomster får vidare endast förläggas utanför Sverige och Öresundsregionen om majoriteten av deltagare inte är från Sverige eller motsvarande kunskap eller erfarenhet inte kan inhämtas här.

Utifrån dessa grundprinciper innehåller överenskommelsen specifika regler på vissa områden. Bl.a. regleras hur medicintekniska företag ska kunna lämna serviceinformation avseende sina produkter vilket är ett krav enligt lagen om medicintekniska produkter.

December 2013
Striktare regler mot korrupcion och oegentligheter inom hälso- och sjukvårdsbranschen – ny samverkansöverenskommelse

Vad gäller produktinformation ska inbjudan skickas till verksamhetschefen eller den person som denne har utsett. Arbetsgivarens godkännande ska inhämtas för deltagande och produktinformation ska företrädesvis ske till grupper av deltagare och på arbetstid.

Det har tidigare varit tillåtet för industrin att bekosta 50 % av resor, kost och logi för läkares deltagande i kongresser. Detta blir dock i fortsättningen förbjudet, men kommer att tillåtas under en övergångsperiod fram till 1 januari 2015. Vissa mer nöjesbetonade eller exklusiva orter är dock aldrig tillåtna som kongressorter.

Överenskommelsen reglerare vidare vad som gäller för deltagande i s.k. advisory boards och samarbetsprojekt samt hur det är tillåtet att använda referenskunder respektive genomföra marknadsundersökningar. Dessutom understryks vikten av att kommunikation sker på ett sätt som överensstämmer med gällande upphandlingsförfarande.

Stipendier får delas ut inom vissa givna ramar men får inte användas för att kringgå samverkansreglerna.

Donationer får endast ges till forskning och utveckling och under förutsättning att donationen är transparent, väldokumenterad samt i överensstämmelse med överenskommelsen och dess intentioner. Inte heller får donationer ges till hälso- och sjukvårdens interna aktiviteter eller ordinarie verksamhet och inte heller ges eller begäras för att finansiera sociala aktiviteter. De får inte heller kopplas till nuvarande eller kommande förskrivning av produkter.

Ikraftträdande

Överenskommelsen gäller mellan varje landsting och de medlemmar som de tre branschorganisationerna företräder. Det krävs dock beslut från varje enskilt landsting för att överenskommelsen ska tillämpas. Efter sådant beslut gäller överenskommelsen från den 1 januari 2014 med undantag för reglerna om ersättning för resor och logi som gäller först från den 1 januari 2015. Det är därmed viktigt att säkerställa utbildning för att tillförsäkra att verksamheten är i linje med samverkansöverenskommelsen och att anpassa interna policys hos berörda företag i enlighet därmed.

December 2013
**Striktare regler
mot korruption
och oegentligheter
inom hälso- och
sjukvårdsbranschen –
ny samverkans-
överenskommelse**

Bakgrunden till reglerna – korruptionslagstiftningen

Ett av de främsta syftena med överenskommelsen är att säkerställa att samverkan, som är både viktig och nödvändig för utveckling av branschen, inte ifrågasätts som oegentligheter och i slutändan anmäls och fälls som mutbrott. Vidare är ett ökat fokus på korruption och compliance rörande korruption extra viktigt sedan korruptionsbestämmelserna i svensk lagstiftning skärptes under 2012.

Genom de nya bestämmelserna om mutbrott utvidgades reglerna till att inkludera alla typer av uppdragstagare som företaget anlitar. Detta infördes genom att brottet "vårdslös finansiering av mutbrott" introducerades. Bestämmelsen innebär att den som ger pengar till t.ex. en försäljningsagent som är anlitar för att agera på en marknad och som i sin tur mutar någon kan fällas för ansvar. För att fällas krävs att den som anlitar agenten inte har kontrollerat agentens arbetsmetoder tillräckligt och att det sker genom grov oaktsamhet. Sådan oaktsamhet kan t.ex. vara frånvaro av kontrollmekanismer. Det är därför viktigt att dels ha en väl utarbetad anti-korruptionspolicy som gäller alla anställda och uppdragstagare, dels att vara medveten om vilka marknader som är särskilt utsatta för korruption och agera därefter. Det är självklart viktigt att utbilda medarbetarna så att de vet vad de ska förhålla sig till. Särskilt viktigt är det då ansvaret även gäller mutor som har getts utomlands.

Dessutom infördes straffansvar för brottet "handel med inflytande" vilket innebär att det är förbjudet att ge mutor till en närstående till en beslutsfattare för att påverka denna.

Förutom samverkansreglerna finns även andra regler rörande korruption i näringslivet

Förutom skärpningar i mutbrottslagstiftningen och branschreglerna är det viktigt att känna till den s.k. Näringslivskoden, det regelverk rörande gåvor, belöningar och andra förmåner som har utvecklats av Institutet mot mutor ("IMM"). Näringslivskoden är tänkt att utgöra ett komplement till den straffrättsliga lagstiftningen och de företag som håller sig inom koden ska anses agera inom lagen. IMM strävar efter att ge vägledning till företag för att motverka mutor och har nyligen inrättat en Etiknämnd. Nämnden har nu meddelat de två första besluten. Det första beslutet rörde en branschförening som hade för avsikt att bjuda in till en mäsas och därmed bjuda på resa och logi. Det andra beslutet rörde betalning för resa och uppehälle i samband med ett besök på ett företags fabrik. I det första fallet ansågs det föreslagna upplägget vara i strid med Näringslivskoden medan fabriksbesöket ansågs tillåtet utifrån dess utformning.

December 2013
**Striktare regler
mot korruption
och oegentligheter
inom hälso- och
sjukvårdsbranschen –
ny samverkans-
överenskommelse**

Det kan avslutningsvis vara värt att påminna om att de personer som är involverade i överträdelser av mutlagstiftningen riskerar straff i form av böter eller fängelse. Sker överträdelse av utländska regelverk som de amerikanska eller brittiska anti-korruptionsreglerna, vilka i många fall omfattar även svenska företag, kan även företaget åläggas att betala mycket höga böter. I Sverige riskerar företag som är inblandade i mutbrott att drabbas av uteslutningar ur offentliga upphandlingar, vilket kan slå mycket hårt mot företag som till stor del levererar till offentlig sektor. Därutöver tillkommer omfattande goodwill-skada för de företag och organisationer som försknippas med misstänkta mutbrott. Det lönar sig därför väl att arbeta förebyggande med dessa frågor.

Elisabeth Eklund,
Partner / Advokat

Oscar Jansson,
Associate